

”Miksi en maalaa ihmisiä?”

Minä en ole kiinnostunut ihmisistä. En millään tavalla. En koe, että ajatusten ja tunteiden kuvaamiseen tarvitaan ihmisen kuvaa, enkä itse pidä ihmisten kuvia kiinnostavina. Maalaan yksinäisyyttäni, hiljaisuutta. Hiljaisuus voi olla räiskyvää ja voimakasta, mutta se on hiljaa. En kaipaa kommunikointia toisten kanssa, en jaettuja hetkiä, tunteita tai ajatuksia.” (Anna Retulainen, ”Nautinto”, HAM 2017)

Miksi? Minun on pakko kohdata pelkoni, oma rajallisuuteni ja voimattomuuteni. On pakko uskaltaa. Kohtaaminen vieraan ihmisen kanssa. En saa mistään kiinni.

Koti kertoo ihmisestä enemmän kuin ihminen itse. Se paljastaa. Tutkin taideteoksia ja kirjahyllyjä. Piirtelen ja kuuntelen musiikkia ja olen rauhassa. Minun on hyvä olla. Ehkä saan kiinni myös henkilöstä ja pääsen kuoren sisälle ennen kun hän katoaa ja on myöhäistä.

Marraskuu 2018 Berliini. Olen yksin. Olen maalannut nyt neljä päivää, pyyhkinyt pois mitä juuri maalasin, hionut veitsellä ja hiekkapaperilla. Aloittanut alusta. Kaikista kerrostumista jää jälki. Ahdistaa, maalaus ei tottele. Rakastan ja samalla vihaan maalausta. Tekisi mieli puukottaa mies rikki, mutta en voi. Olisi luovuttamista aloittaa uusi teos. Kaadan maalauksen päälle pirtua. Maali pehmenee ja on helposti kaavittavissa. Ja tiedän, että näin tulee olemaan seuraavina päivinä ja taas seuraavina. Jossain vaiheessa ratkaisu löytyy. Uskon siihen. Tänään maalasin koko valoisan ajan maanisesti. Heti hämärän laskeuduttua poistin kaiken. Millään muulla kuin maalauksella ei ole enää mitään väliä. En syö, en nuku. Kuuntelen musiikkia ja maalaan. Illalla oopperasta palattuani poistan taas kaiken. On pimeää, en edes näe, mitä teen.

Kolme viikkoa myöhemmin: aamulla olin valmis luovuttamaan ja yht’äkkiä olen kadottanut kaiken kiinnostuksen maalausta kohtaan. Sillä se on valmis - ratkaistu. Olen täysin välinpitämätön.

Muotokuvia teetetään perinteisesti ihmisistä, joilla on valtaa, jotka ovat saavuttaneet jotain erityistä tai jotka ovat rakkaita. Asetelma on väistämättä ongelmallinen. Taide ei saa alistua valtarakenteille, se ei saa pyrkiä miellyttämään, sen täytyy olla itsenäistä ja vapaata. Muuten siitä tulee merkityksetöntä. Muotokuvamaalauksen täytyy olla taideteos, se ei saa olla pelkkä kuva. Maalauksen tulee elää omaa itsenäistä elämäänsä teoksena ilman tietoisuutta siinä olevasta henkilöstä. Se ei saa olla koriste vaan sen täytyy pyrkiä pysäyttämään ja vaatimaan katsojalta huomiota ja aikaa.

Maalausjälki, väri, materiaali ja rytmi kertovat hauraasta muistikuvasta kohtaamisesta sinipukuisen miehen kanssa. Kerros kerrokselta maalaus rakentaa muistikuvani näkyväksi. Maalaus on yhdistelmä meitä kahta, minua ja mallia. Kumpi on kohde, kumpi on se jota katsotaan? Muotokuvassa subjekti ja objekti sekoittuvat toisiinsa ja vuorottelevat. Lopulta maalaus on vain maalia, siinä ei ole ihmistä. Jokainen kohta on yhtä tärkeä. Ei ole kuvaa ja taustaa - on vain maalaus. Mies on dynaaminen, hän on lähdössä pois. Maalauksessa on inhimillistä lämpöä. Miehen silmissä on pilkettä ja katse seuraa minua. Löysin kuoren alta henkilön, inhimillisyyden. Maalaus on ikkuna toiseen todellisuuteen, huoneeseen, josta mies on jo poistumassa. Tilassa on taidetta, maalauksia ja veistoksia, kulttuurua ja valoa. Musta kehys rajaa maalauksen omaksi tilakseen ja luo kontrastin sen väreille.

Tämä on toistaiseksi viimeinen kohtaamisemme. Ja tiedän, että minulle tulee ikävä. Olen myös varma, että tunnen itseinhoa ja häpeää. Mieleni on täynnä ristiriitaisia ajatuksia, mutta on aika siirtyä eteenpäin. Kaikesta huolimatta olen onnellinen kohtaamisesta ja maalauksesta. Minulle, kaikkien teosteni jatkumossa, maalaus on yksi tärkeimmistä. Se ei ole loppu vaan alku. Kiitos.

Taiteilijan lukema statement 25.1.2019 Erkki Liikasen muotokuvan paljastustilaisuudessa.